

Весна Савић

Самостална истраживачица (Нови Сад)

ansev.civas@gmail.com

UDC: 811.163.41'373.45(038)(049.32)

Приказ

**ТВРТКО ПРЋИЋ, ЈАСМИНА ДРАЖИЋ, МИРА МИЛИЋ,
МИЛАН АЈЦАНОВИЋ, СОЊА ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ,
ОЛГА ПАНИЋ КАВГИЋ, СТРАХИЊА СТЕПАНОВ:
СРПСКИ РЕЧНИК НОВИЈИХ АНГЛИЦИЗАМА**

Нови Сад: Филозофски факултет, 2021, 641 стр.

У време када се вокабулар говорника савременог српског језика састоји из бројних англицизама који су у језик ушли, једним делом највећма ради потребе и описа нових појмова, а другим делом наизглед без разлога, систематизација и опис тих посебних појмова и речи природан су одговор на ту појаву. Свима који се језиком баве док преводе, лекторишу или га истражују приметно је да се речи из енглеског језика великом брзином угнежђују у већину савремених језика, па тако и српски.

Почетком двехиљадитих година јавља се и први покушај систематизовања и побројавања англицизама – речи и њихових потенцијалних делова који су из енглеског језика преузети у српски, те су интегрисани у његов систем и спадају у општи, свакодневни, нетерминолошки и неспецијализовани вокабулар (Prčić i dr. 2021: 11–12). Тај покушај је оличен у речнику *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama* (РНА) (Vasić i dr. 2001), штампаном у боји, који је 2011. године доживео друго издање (премда црно-бело), а дигитално 2018. године. Речник се састојао од готово 950 одредница чија је грађа преузета из штампаних извора у периоду од 1998. до 1999. године, а процењује се да су у језик ови англицизми улазили од 1970-их година. Двадесет година касније настаје његов наследник – *Српски речник новијих англицизама* (СРНА), предмет овог приказа, чији су аутори: уредник Твртко Прћић, коуреднице Јасмина Дражић и Мира Милић и сарадници: Милан Ајцановић, Соња Филиповић Ковачевић, Олга Панић Кавгић и Страхиња Степанов, професори Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. СРНА садржи 4500 одредница (укључујући и одреднице из РНА које су обрађене на нов начин) из електронских извора обрађиваних од 2018. до 2020. године.

Српски речник новијих англицизама је једнотомни речник објављен 2021. године у издању Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду у тиражу од 250 штампаних примерака и у дигитално читљивом облику доступан на сајту Дигиталне библиотеке Филозофског факултета у виду PDF-а. То што је поред штампаног издања, понајпре због колекционарске вредности, доступан и бесплатно у дигиталном облику, драгоцени је показатељ значаја који аутори придају писаној речи, нарочито у данашње време ради олакшавања претраживања и дељења путем интернета јер се лако може преузети на рачунар или телефон.

Речник је исписан латиничним писмом и садржи 4500 одредница (готово пет пута више него претходно издање) на 641 страници устројених по абецедном редоследу са правописним и изговорним (акцентованим) облицима, граматичким информацијама, неприхватљивим и изворним енглеским обликом, те дефиницијама на српском језику и преводима на српски језик. Ово капитално дело српске лексикографије, најављено 2017. године у књизи *Ka savremenim srpskim rečnicima* (Prčić 2017), намењено је ширем кругу корисника различитих узраста и образовања, почевши од краја основне школе па надаље (Prčić i dr. 2021: 10). Аутори су наменили *Речник* свима који желе да унапреде своје познавање српског као матерњег или страног језика, како би се дао допринос побољшавању знања ваљаног српског језика, тачније оног које се тиче осмишљене употребе новијих англицизама у свакодневной језичкој пракси. Међутим, премда нису побројани у оквиру циљне групе, речник је основно средство за рад преводиоцима, као и свим другим делатницима у области писања сваке врсте. Аутори свој речник описују као јединствен пример хибридног типа у савременој српској лексикографији (Прђић – Дражић 2023: 19), намењен врсним познаваоцима српског језика, јер може послужити и као материјал за додатну научну анализу ове специфичне групе речи у савременом српском језику.

Садржина *Српског речника новијих англицизама* логички је организована у две целине: првих 40 страница чини уводни део који се састоји од одељака „Уводна реч“, „Водич кроз *Речник*“, „Тематске области у *Речнику*“, „Консултовани речници и други приручници“, „Додатна литература“, и сâм *Речник* на 600 страница.

У уводном делу аутори објашњавају мотивацију за друго издање речника англицизама, уз тврдњу да се стање са англицизмима у српском језику готово није променило, осим чињенице да све више продиру у језик, као и да је њихова употреба произвољна и да недостаје системски приступ. Дат је и користан осврт на сам појам англицизма, његову дефиницију, опис етимологије и критеријума за разликовање англицизама од других енглеских речи и израза који су данас у употреби.

У оквиру одељка „Водич кроз *Речник*“ графички је приказан и описан типичан изглед одредница. На слици 1. дат је пример одреднице *фриленсер*,

којом се илуструје графички приказ (одредница је исписана плавом бојом, чиме се постиже прегледност и олакшава проналажење), правописни облик, граматичка обележја, изговор са акцентовањем, затим неприхватљиви начин писања и изговор (обележени тужићем). Информација о значењу допуњена је синонимима у различитим областима, примерима употребе и изведеним облицима. Уз то се у пододредници дају повезани облици и опет примери употребе.

objavljeno i dostupno u

frilenser, a m /frilɛnsɛr/; ⓘ FREELANCER
[engl. *freelancer*]

I INTERNET osoba koja svoje stručne usluge, naročito one vezane za primenu kompjuterske tehnologije, pruža putem interneta, često stranom naručiocu (K); = radnik na internetu

Ministar finansija je rekao da je oko plaćanja poreza spreman za dogovor sa frilenserima i svima onima koji zarađuju novac u inostranstvu.

published and available in the Digital Library of the F

SKRAĆENICE I SIMBOLI			
A a	posebne odrednice s istim pisanim oblikom	⊗	neprihvativ oblik
—	druga funkcija iste odrednice	> <	neprihvativ pisani oblik primera
(O)	oblik ili značenje ne postoji u engleskom	=	srpski prevod i približni sinonim
Ⓜ	videti glavnu odrednicu	= ..	videti sinonimnu odrednicu
ODREDNICA	napisana po engleskom pravopisu	Ⓜ	ustajeni spoj reči
odrednica	napisana po srpskom pravopisu	—	odrednica u ustajenom spoju reči
/a e i o u/	kratak naglašen samoglasnik	/A E I O U/	dug naglašen samoglasnik
/a e i o u/	kratak nenaglašen samoglasnik	/A E I O U/	dug nenaglašen samoglasnik

frindž

frilenserka, -e (Dsg. -ki) ž /frilɛnsɛrka/
= radnica na internetu

Zeliš da budeš frilenserka? Evo nekoliko saveta iskusne osobe koja se time bavi.

2 HONORARAC novinar, fotograf i sl. koji se izdržava od honorarnih ili povremenih poslova; = honorarac, = slobodnjak, = slobodni strelac

Kao frilenser radim onda kada me pozovu i ponude mi da napravim reportažu.

frilenserka, -e (Dsg. -ki) ž /frilɛnsɛrka/
Proteklih godinu i po dana razmišljam o tome kako bi mi bilo idealno da putujem i snimam i radim kao frilenserka.

frilens, a m /frilɛns/
[engl. *freelance*]

posao, obično honorarni i povremeni, koji se obavlja i plaća po ugovoru za firmu u kojoj osoba nije stalno zaposlena; = honorarni posao

Sa pojavom frilensa na našem području krilatica 'posla ima ko hoće da radi' dobila je novi smisao.

— *det*

Optimizacija sajtova je jedna od usluga koju možete ponuditi na frilens platformama.

frilensing, a m /frilɛnsɪŋ/
[engl. *freelancing*]

Vest koja najviše začuđuje jeste da se Srbija našla na prvom mestu po popularnosti internet frilensinga.

— *det*

Posao možete da pronađete u nevladinim organizacijama, javnom sektoru i frilensing vodama.

Слика 1. Пример одреднице *фрилenser* (Prčić i dr. 2021: 219–220)

У трећем одељку који носи наслов „Тематске области у Речнику” набројано је осам области са 50 подобласти из којих су одреднице прикупљене, а то су: друштво, култура, наука, информационе технологије (ИТ), популарна култура, начин живота, слободно време и спорт, са подбројаним различитим врстама текста.

У четвртном одељку „Консултовани речници и други приручници” набројано је 25 штампаних речника и 20 онлајн издања речника и

приручника, док је у „Додатној литератури” излистано 45 различитих издања из домена лексикографије, прагматике, граматике и друге стручне литературе.

Након тога следи *Речник* са одредницама на 600 страница и периферном компонентом на свакој страници, коју су аутори назвали. „Практични подсетник” са табеларним скраћеницама и симболима приказаним у сивом слогу како не би одвлачили пажњу с главног текста (слика 1).

СРНА је преводиоцима корисна из великог броја разлога. Узимајући у обзир обим грађе, обухват англицизама који су у српски језик улазили у периоду од 50 година, врсту и бројност информација о одредницама које садржи, те број сарадника који су учествовали у изради, евидентно је да овај опсежан речник може да послужи као модел за израду других савремених речника који садрже речи које су адаптиране на српском говорном подручју из језика попут француског, немачког, шпанског и сл. У складу са савременим стремљењима постоји и потреба за израдом онлајн базе, односно веб-апликације, као и апликације за мобилне уређаје која би преводиоцима била доступна у џепу и олакшала претраживање у тренутку превођења.

С обзиром на то да се писаном речју баве свакодневно, преводиоцима са енглеског, али и сваког другог савременог живог језика, *Речник* је користан у свакодневном раду ради разјашњења језичких, правописних и граматичких недоумица, укључујући изговорне за усмене преводиоце, с обзиром на то да одражава идеализовани четвороакценатски систем савременог српског језика, као и разрешавања бројних других нејасноћа – попут писања цртице у сложеницама – које нису довољно појашњене у важећем *Правопису српскога језика* (Пижурица и др. 2010), а несумњиво се могу јавити приликом превођења.

Литература

- Пижурица Мато и др. *Правопис српскога језика*. Нови Сад: Матица српска, 2010.
[Pižurica Mato i dr. *Pravopis srpskoga jezika*. Novi Sad: Matica srpska, 2010]
- Прћић Твртко и Дражић Јасмина (ур.). *Српски речник новијих англицизама од идеје до реализације. Практични лексикографски водич*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2023. <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2023/978-86-6065-802-1.04.03.2024>.
- [Prčić Tvrtko i Dražić Jasmina (ur.). *Srpski rečnik novijih anglicizama od ideje do realizacije. Praktični leksikografski vodič*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2023. <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2023/978-86-6065-802-1.04.03.2024>]
- Prčić Tvrtko. *Ka savremenim srpskim rečnicima*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2017. <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2018/978-86-6065-454-2.04.03.2024>.

Prčić Tvrčko i dr. *Srpski rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2021.
<https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2021/978-86-6065-636-2>. 04. 03 2024.
Vasić Vera i dr. *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Zmaj, 2001.

Весна Савић је преводитељка за енглески језик са више од десет година искуства у превођењу, лектури, контроли квалитета превода и стручном превођењу у областима права, правних тековина Европске уније, информационих технологија и дигиталног маркетинга, књижевног превођења и превођења поезије. Самостално се бави и научноистраживачким радом. Завршила је основне (2013) и мастер (2015) студије енглеског језика и књижевности на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Секретарка је Удружења сталних судских преводилаца и тумача Србије од 2018. године и стална сарадница часописа Златна греда Друштва књижевника Војводине од 2020. године. Чланица је Удружења књижевних преводилаца Србије.

Vesna Savić is a translator for English with more than ten years of experience in translation, proofreading, translation quality assessment and professional translation in the fields of law, the EU acquis, information technology and digital marketing, as well as literary and poetry translation, also engages in independent scholarly research. She completed her bachelor's (2013) and master's (2015) programs in English Language and Literature at the Faculty of Philosophy, University of Novi Sad. She has been the secretary of the Association of Sworn Court Translators and Interpreters of Serbia since 2018 and a regular contributor to the Zlatna greda journal of the Association of Writers of Vojvodina since 2020. She is a member of the Association of Literary Translators of Serbia.